

Spanning in de ridderzaal

door A.R. Maatsman

De vrienden van Joost zijn weleens jaloers op hem. Je zult maar vlak naast een echt kasteel wonen.

Zijn vader is de conciërge van het kasteel "Leeuwenstein". Joost woont met vader en moeder in de portierswoning bij het kasteel. Vroeger was hun huis een koetshuis. Op de bovenverdieping van het kasteel zelf wonen de baron en de barones. Met hun zoon Ferdi, die eigenlijk Ferdinand heet. Hij is net zo oud als Joost. Ze spelen altijd samen. Dikwijls in het kasteel. Op school zitten ze in dezelfde groep.

"Leeuwenstein" is een heel oude burcht. In de 14e eeuw gebouwd, vlak bij de rivier, even buiten het dorp. Daar staan de kerk en de school, waar Joost en Ferdi op zitten. In groep acht. Joosts vader is ook de chauffeur van de baron. Hij rijdt hem vandaag naar Utrecht, naar een grote antiekveiling. Misschien gaat de baron daar weer iets kopen voor zijn verzameling. Want dat is zijn lust en zijn leven: mooie oude voorwerpen van vroeger verzamelen. De barones en moeder gaan ook mee. Winkelen in de stad.

Het kasteel telt vierentwintig kamers. Negen daarvan zijn gevuld met allerlei oude voorwerpen. Het lijkt wel een museum! Vol antieke meubels, wapens, glas en porselein. En vooral veel schilderijen. Die hangen overal aan de wanden van de kamers.

's Zomers is "Leeuwenstein" open voor het publiek. Dan mogen de mensen het kasteel bezichtigen. Niet het hele gebouw, maar de negen kamers waar de verzameling van de baron in staat. De baron zelf of vader leidt de mensen rond. Zij vertellen over de geschiedenis van het kasteel en allerlei bijzonderheden over de mooie, antieke voorwerpen. Mensen komen uit heel Nederland, maar ook uit het buitenland.

Joost houdt van het kasteel. Dikwijls mag hij met vader mee. Hij weet precies wat er allemaal te vinden is in de negen kunstkamers. Het liefst is hij in de grote ridderzaal. Daar kun je door de hoge ramen heen heel ver over de rivier kijken. In de ridderzaal staat een blinkend harnas opgesteld, rechts naast de hoge schouw, waar de baron, soms, het haardvuur laat branden.

Maar het mooist van alles wat er in de ridderzaal te vinden is, vindt Joost een klein schilderij in een goudvergulde lijst, links naast de schouw. Op een klein koperen plaatje staat de naam van de schilder, met een jaartal: "David Teniers de Jongere, 1650". Het schilderij laat een Bijbels tafereel zien. Twee strijders met kleurige kleren. David en Jonathan. Jonathan heeft in zijn rechterhand een grote boog. Hij geeft die aan David. Dat is zijn beste vriend. David glimlacht. Aan zijn gordel hangt een blinkend zwaard. Dat heeft hij ook van prins Jonathan gekregen.

Eens heeft vader het verhaal in de Bijbel opgezocht en voorgelezen. Het staat in 1 Samuel 18. Jonathan is kroonprins. Maar de Here heeft David tot koning aangewezen. Jonathan weet dat. Toch blijven ze vrienden en helpen ze elkaar.

Als Joost in de ridderzaal is, kan hij het nooit laten even te kijken naar die twee vrienden. Zo goed geschilderd, dat ze bijna levend lijken. Joost denkt weleens, dat ze zo uit het schilderij de zaal in zouden kunnen stappen....

Joost en Ferdi zitten samen in de kamer van het koetshuis. Ze hebben het damspel gepakt en Ferdi is aan zet. Schel klinkt ineens de deurbel. Joost loopt naar de deur. Doet hem open. Een man staat voor Joost. In zijn hand een koffer.

"Hallo, jongen. Is je vader thuis?"

Joost kijkt in een vriendelijk gezicht, waarin twee donkere, vrolijke ogen hem lachend aankijken.

"Nee. Vader is niet thuis."

"Wat jammer nou. Ik ben Pedro Parlatti, journalist van de toeristenkrant "Op Stap". Ik had het plan een stukje te schrijven over "Leeuwenstein". Ik zou heel graag het kasteel bezichtigen. Kan dat?"

De man spreekt met een licht accent, merkt Joost. Zijn naam klinkt buitenlands. Boven zijn linker wenkbrauw trilt een spiertje.

Ferdi is ook aan komen lopen. De jongens kijken elkaar aan. Ze mogen in de winter, als het kasteel gesloten is voor toeristen, niemand toelaten. Maar deze leuke man, die een artikel over hun kasteel wil schrijven?

"Toe maar", zegt Ferdi tegen Joost.

Joost gaat de sleutelbos halen. Hij weet op welke plaats vader die bewaart. Dan lopen ze met Pedro Parlatti naar het kasteel. Ze gaan de man voor, de hoge, eikenhouten trap op, naar de ridderzaal. Joost doet de deur van de ridderzaal van het slot. Hij zet het alarm af. Ze gaan naar binnen. De man zet zijn koffertje neer. Pakt er een bloknoet uit. Begint te schrijven. Langzaam neemt hij de kamer met haar waardevolle inhoud in zich op. Hij bekijkt rustig de kunstvoorwerpen. Lang tuurt hij naar een landkaart van de Nederlanden uit de 17e eeuw. "Heel interessant", mompelt hij.

De jongens laten de journalist niet alleen. Toch beginnen ze zich een beetje te vervelen. Ferdi zegt: "Hé, Joost, laten we lekker langs de trapeuning naar beneden glijden". Dat doen de jongens graag. De glad geboende trapeuning is net een glijbaan, waar je heel vlug langs naar beneden glijdt.

Ze doen het wel twaalf keer. Maar dan komt mijnheer Parlatti de ridderzaal uit.

"Ik heb heel wat opgeschreven, jongens. Genoeg voor een artikel. Laat mij maar weer uit. Ik ben blij dat ik het kasteel van binnen mocht zien. Bedankt, hoor".

Hij geeft de jongens zomaar een hand. Loopt dan naar zijn auto. Zet de koffer in de kofferbak, stapt in, start zijn wagen, toetert nog even en zwaait naar Joost en Ferdi. Het spiertje boven zijn linker wenkbrauw trilt even. Weg rijdt hij.

"Een aardige man", zegt Joost. Ferdi knikt. "Kom, we gaan weer dammen!"

Het is twee weken later.

In de ridderzaal van kasteel "Leeuwenstein" zijn twee mannen en een jongen druk in de weer. Het zijn de baron, vader en Joost.

Stoelen worden verschoven, tafels aan kant gezet, muziekstandaards geplaatst. Vanavond is er een concert. Georganiseerd voor vrienden van de baron en de barones. Er komen een violist, een pianist en een dwarsfluitiste. Zij spelen bij kaarslicht. Straks zal vader de witte kaarsen in de 18e eeuwse kroonluchter aansteken.

Als ze bijna klaar zijn, loopt Joost als vanzelf even naar zijn favoriete schilderij: David en Jonathan. Hij kijkt er naar. Wat? Wat ziet hij nu? Of liever gezegd: wat ziet hij niet?

"Vader! Meneer baron! Kom eens gauw!"

De beide mannen horen de spanning in de stem van de jongen. Ze komen. Ze kijken. Nu zien zij het ook. Er zit een ander schilderij in de lijst! De figuren van David en Jonathan staan er wel op, maar heel anders, fletser, vager. En van de boog en het zwaard is niets te zien.

"Gestolen", roept de baron. "Wie heeft me dat gelapt? De deur is altijd op slot en het alarm is niet afgegaan. Hoe kan dit?"

Nu krijgt Joost een idee. Hij vertelt van de journalist, twee weken geleden. Door Ferdi en hem binnengelaten om hem een kans te geven een artikel te schrijven voor zijn krant. Het leek een heel aardige man. Pedro Parlatti was zijn naam. "Op Stap" heette zijn krant.

"Nooit van gehoord", zegt de baron. Die kijkt naar vader. Vader is boos. "Je weet toch, dat je niemand binnen mag laten zonder mijn toestemming? En is die man alleen in de zaal geweest?"

"Ja, wel een poosje", bekent Joost. Hij wil niet vertellen dat Ferdi hem had overgehaald om van de trap af te roetsen.

De baron loopt naar de telefoon. Hij belt de politie. Legt uit wat er gebeurd is. Als het gesprek geëindigd is gaat hij zuchtend zitten in een kolossale stoel bij het raam. Hij kijkt vader aan. "t Is goed mis, Peter", zegt hij. Dan ziet hij het verschrikte gezicht van Joost. "Joost, kijk niet zo benauwd, jongen, jij bent ook bedrogen door die aardige journalist. Je dacht dat hij goede bedoelingen had. Maar het was een dief".

"Is het schilderij verzekerd?", vraagt vader. "Ja, dat wel", is het antwoord van de baron, "maar daar heb ik mijn meesterwerk niet mee terug".

De dagen daarna komen er telkens mannen naar het kasteel. Van de politie. Van de verzekering. En een expert van het Rijksmuseum. De politie heeft het bericht van de verdwijning van het schilderij overal verspreid. Vooral de handelaars in antiek zijn op de hoogte gebracht. Maar de baron is bang, dat de dief met zijn buit naar het buitenland vertrokken is.

Het is een paar weken later. Joost komt thuis uit school. Er zit een meneer in de kamer. Joost kent hem niet. Vader en de baron zijn er ook.

"Ik ben meneer Stegenga", zegt de man. Hij is rechercheur van de politie. Hij geeft Joost een stevige hand. "Jij bent zeker Joost?"

Zijn verhaal is kort en bondig: een antiquair in Amsterdam heeft gemeld, dat iemand hem per telefoon heeft benaderd en hem een David Teniers aangeboden. Bij hem thuis te bezichtigen. Hij sprak met een licht accent. Een afspraak is gemaakt. Vanavond gaat hij er heen. Hij heeft ons gebeld. Wij hebben gezegd: "Ga op zijn aanbod in. Loods de man mee naar restaurant "d' Vijff Vlieghe" in de Spuistraat. Voor een etentje, zogenaamd om de koop af te ronden. Wij zullen daar natuurlijk ook zijn".

Mijnheer Stegenga vervolgt: "Joost, nu moet jij ons helpen. Jij moet deze man identificeren. Dat is een moeilijk woord. Het betekent, dat je moet zeggen, dat het de man is die zich voor journalist uitgaf. Alleen jij en Ferdi hebben hem gezien, zie je".

Joost krijgt een kleur. Hij kijkt van vader naar moeder en dan naar de rechercheur.

"Wil je wel?", vraagt deze. Joost knikt. Vader zegt: " Ga maar gerust met mijnheer Stegenga mee, Joost. Zijn auto staat voor. Hij brengt je vanavond weer terug. 't Zal wel laat worden".

De baron geeft Joost een klap op zijn schouder. "Ik vind het fijn als je de politie helpt, Joost", zegt hij. Joost krijgt een kleur. Zou hij zijn fout kunnen goedmaken?

En zo is het gebeurd. Joost de Lange gaat zomaar uit eten in een deftig restaurant in Amsterdam.

Er zijn eerst maar weinig mensen in het restaurant. Langzamerhand komen er meer gasten. Een man en een vrouw, een oude dame, een mijnheer alleen.....

Joost zet zijn lepel net in een heerlijk toetje, een ijsje met chocola, als de deur opengaat en nieuwe gasten binnenkomen. Het zijn twee heren. De één draagt een donkerblauw pak. Het is een oudere man met lang, golvend grijs haar. De ander.....

"Daar is hij", fluistert Joost naar mijnheer Stegenga.

Die laat niets merken. "Rustig blijven, jongen", zegt hij zacht. Hapt van zijn ijsje.

Het nieuwe tweetal zit aan een kleine, ronde tafel. De "journalist" met de rug naar Joost toe.

"Blijf hier zitten, Joost", zegt de rechercheur. Hij gaat staan. Stapt op de twee mannen af. Knikt naar de antiquair. Wendt zich dan tot de ander. Praat tegen hem. Joost verstaat hem niet. Dan wenkt mijnheer Stegenga. Joost loopt naar hem toe. Ziet, hoe de vreemde man hevig schrikt. Die herkent hem. Het spiertje boven de linker wenkbrauw trilt.....Hij zegt niets.

Joost voelt een geweldige spanning. Nu komt het er op aan. Hij moet het zeggen. Hij knippert even met zijn ogen. Zijn handen ballen zich tot vuisten.

"Hij is het, ik weet het zeker", zegt hij dan.

De man springt op, wil vlug naar de deur lopen. Plotseling zijn er twee politiemannen bij. Zij nemen de man tussen zich in. "Komt u maar mee", zegt één van hen.

Het is al bijna middernacht, wanneer mijnheer Stegenga Joost thuis aflevert. Vader en moeder en ook de baron en zijn vrouw zitten hem op te wachten. Joost moet alles vertellen. Mijnheer Stegenga heeft hem onderweg uitgelegd, dat de dader van de diefstal een onbekende kunst-

schilder van Italiaanse afkomst is, die weinig schilderijen verkoopt. Het was de eerste keer, dat hij tot diefstal kwam en zo probeerde aan veel geld te komen. Het schilderij was ongeschonden in de flat van de man aangetroffen.

Natuurlijk is de baron blij, dat zijn waardevolle eigendom terecht is.

"Binnenkort hangt mijn David Teniers weer op zijn oude plekje, Joost. Het echte schilderstuk, met de boog en het zwaard. David en Jonathan waren elkaar trouw. Maar jij was ook trouw aan Ferdi. Die heeft mij eerlijk verteld, dat hij het was die, die jou overhaalde om de man binnen te laten en hem later alleen te laten in de ridderzaal. En daar heb je hem nooit de schuld van gegeven. Je bent een echte vriend".

De baron geeft Joost een klap op zijn schouder. Die voelt zich geridderd!

K&E1997AR